

բերել եւ տանել զինչս եւ վաճառս իւրեանց, առանց հարկի եւ բռնաբարութեան. բայց զի, **Բ.** Բնակք նոցա յայսկոյս ծովու՝ յանցանելն ընդ Դուռնն (Portella), հատուցեն զիրան ըստ այլոց քրիստոնէից:– **Գ.** Եթէ բերցեն (Վենետք) ոսկի կամ արծաթ՝ առ ՚ի դրամ հատանել, վճարեցեն զսակն, որպէս եւ ՚ի Պտղոմայիս տան, իսկ եթէ ոչ իցէ վասն դրամահատութեան՝ ազատ լիցին:– **Դ.** Ի նաւաբեկութեան՝ եթէ յիւրեանց եւ եթէ յօտարաց նաւս գոցին՝ առցեն զինչս իւրեանց. բայց ինչք օտարաց որ ՚ի նաւս նոցին՝ յարքունիս կալցին:– **Ե.** Եթէ հասցէ ինչ վնաս նոցա յերկրի իւրում եւ դաշնակցացն՝ վճարեցի յարքունուստ:– **Զ.** Կտակ նոցա հաստատուն լիցի. եւ եթէ մեոցի որ անկտակ, եւ գոցի յերկրի աստ ազգային նորա՝ նմա տացին ինչքն. իսկ եթէ ոչ գոցի ազգային, ինչքն պահեցին առ մեծի ատենադպրի արքային, որ է արքեպիսկոպոսն Ստյ, մինչեւ գայցէ պահանջող՝ վաւերական թղթով Դքսի նոցա:– **Է.** Դատք նոցա դատեցին յինքեանց. իսկ եթէ չգոցին ՚ի նոցանէ՝ դատեցէ արքեպիսկոպոսն Ստյ:– **Ը.** Օտարագլի՝ ամբաստանեալ ՚ի նոցանէ՝ դատեցի յարքունիս. նոյնպէս եթէ սպանութիւն որ գործիցէ:– **Թ.** Շնորհի Վենետոց տեղի եկեղեցոյ եւ փնդուկի, եւ բնակութեան եւ թոշակ քահանայի նոցա ՚ի Մամեստիա. իսկ Գենուացոց՝ նոյնպէս եւ ՚ի Տարսոն եւ ՚ի Սիս. իսկ թէ այլուր եւս բնակիցին՝ ունիցին իրաւունս դատաստան առնելոյ:– Նոր Պարզեւագրով յամի 1215 յաւել Լեւոն շնորհել Գենուացոց, **Ժ.** Թաղ կամ փողոց մի (Vicum unum) ՚ի Տարսոն, հաստատել եկեղեցի, բաղանիս, փուռն, պարտեզս, եւ այլն. եւ ազատ անցուդարձ ամենայն ուրեք, բաց ՚ի վիճակաց չորից մեծամեծ Պարոնայց իւրոց. որք են, Ոթոն Տարբարեայ (Tabarie)¹²⁷, Սիբ Ատան, եւ տեարքն Կոռիկոսի եւ Կապանի: Միայն պարտս դնէր սոցա, յառաջնում Պարզեւագրին, **ԺԱ.** զի ամենայն ուրեք պաշտպան եւ ջատագով կայցեն թագաւորին եւ Հայոց. յայտ է թէ այսպիսի ինչ պահանջեր եւ ՚ի Վենետոց: Բայց այսոցիկ պարզեւագրաց՝ միայն ՚ի լատին լեզու թարգմանութիւնքն մնան արդ՝ ՚ի դիւանս Վենետկոյ եւ Գենուայ, ոչ բնագիրքն, սակայն հին պատճէնք են վաւերականք:– Կարի

¹²⁷ Տարբարիս կամ Թարբարիս (Thabaria) քաղաք էր Գալիլիոյ, եւ է կոչեցեալն յԱւետարանս՝ Տիբերիս, առ համանուն ծովակին. Ոթոն որդի Գաւտիերի (Gautier) պէսպէս օրինակաւ անուանի եւ գրի, Ottho, Otte, Hostius, Hoste. եւ ըստ այսմ յետին կոչման՝ երեւի նոյն ինքն «Իշխանն Ճկերոյն *Աւստն*», զոր տեսաք (յէջ 471) նախադաս համօրէն Պարոնայց Հայոց, յետ Սիբ Ատանայ: